

Power Circles inspel till regeringens klimathandlingsplan

Power Circle är en intresseorganisation som tar fram kunskap om elektrifieringen och nya tekniker för framtidens elsystem med syfte att accelerera den hållbara samhällsomställningen. Vi samlar ett nätverk med över hundra organisationer som på olika sätt arbetar med att bidra till en lyckad klimatomställning. Dessa åtta punkter anser Power Circle är extra viktiga för regeringens klimatarbete.

- **Mål till 2030 som accelererar klimatomställningen.** Många av våra partners samt övriga aktörer i samhället har redan ambitiösa klimatmål till år 2030. Nationellt finns ett mål till 2030 om att transportsektorn ska minska sina utsläpp med 70 procent. Den koldioxidbudget som återstår för världen minskar i snabb takt och det är inte längre i linje med forskningen att sakta fasa ut koldioxidutsläppen till 2045. Beräknas Sveriges andel i denna budget är den slut före 2030 om inte kraftfulla utsläppsminskningar görs de närmaste åren. Inför ett etappmål för klimatomställningen till 2030 som även omfattar våra konsumtionsutsläpp.
- **Ökad effektivitet ett viktigt första steg.** För att snabbt kunna elektrifiera stora delar av transportsektorn och industrin krävs plats i befintligt elsystem. Stora besparingar kan nås genom effektiviserande åtgärder. Enligt nyligen publicerade analyser finns 17 TWh el som är lönsam att effektivisera på användarsidan. Därtill kommer effektiviteten i själva elnätet där ökad digitalisering, användandet av flexibilitet och smart teknik som (dynamic line rating) ger möjligheter att överföra mer el i befintligt nät. Se till att resurseffektivitet samt energi- och effekteffektivisering blir en viktig del i den kommande klimathandlingsplanen.
- **Kraftsamla kring flexibilitet och skapa nya förmågor i elsystemet.** Användarflexibilitet är avgörande och nödvändigt för ett fungerande kraftsystem med hög elektrifiering till 2045 enligt Svenska kraftnäts långsiktiga marknadsanalys. Flexibilitet kan bidra med stabilitet och stödtjänster nationellt, men även till ökad resiliens och att lösa flaskhalsar i elnäten regionalt och lokalt. Myndigheterna presenterade i april en rad förslag. Ta ett krafttag kring flexibilitet och elsystemets förmågor, sätt upp ett ambitiöst planeringsmål i GW till 2035 och följ utvecklingen av energilager och flexibilitet med offentliga statistik.
- **Inför ett Elnätskliv som stöttar nätägarnas förändringsresa.** Elnäten spelar en central roll i att möjliggöra elektrifieringen, men kan snabbt bli en flaskhals om de inte har förmåga att förse företag och kunder med nätkapacitet och el. Dagens intäktsreglering ger finansiering för att bygga nya nät utifrån anmälda behov, medan pengar till att bygga upp de förmågor som krävs för att arbeta med effektflexibilitet och andra smarta lösningar saknas. Om vi ska klara av Industrikliv och Klimatkliv krävs ett Elnätskliv där nätägare kan söka finansiering för satsningar som ökar deras digitalisering och förmågor att drifva elnäten mer effektivt. Ett elnätskliv skulle också kunna innehålla finansieringslösningar som möjliggör en proaktiv nätutbyggnad i de fall intäktsregleringen inte ger rätt förutsättningar.

- **Korta ledtiderna att ansluta till elnätet.** Många olika aktörer vill nu ansluta till elnäten – industrier, batterifabriker, datacenter, elproduktion, energilager och laddinfrastruktur. För laddinfrastruktur uppger våra partner att det kan ta upp emot ett år innan en första kontakt med elnätsbolaget fås. Det håller inte om vi ska lyckas med en snabb omställning. I en utredning pekar Energimarknadsinspektionen på möjligheten att använda digitala ansökningsförfaranden och kapacitetskartor för att förenkla både för sökande och nätägare. Erfarenheter från andra länder visar på goda erfarenheter när transparensen ökar åt båda hållen. Ökad transparens kan både kapa ledtider och trycka bort luft ur köerna. Utveckla förutsättningar för att använda kapacitetskartor och digitala verktyg för anslutningar.
- **Stöd smart laddning och kombinerade lösningar.** Transportsektorns elektrifiering har tagit ordentlig fart de senaste åren, men statliga stöd krävs fortsatt på flera områden för att hålla styrfart i omställningen. Smart laddning kommer vara en förutsättning för hålla takten i utrullningen av elektriska fordon. Därför behöver statliga stöd ställa krav på att den laddinfrastruktur som installeras har möjlighet till smart styrning, annars riskerar våra elnät att bli överbelastade när allt fler fordon laddas på el. När det inte är enstaka fordon i villor som ska ställas om, utan flottor eller publik snabbladdning, krävs större elanslutningar och för många aktörer blir smart laddning, villkorade anslutningsavtal, energilager eller egen elproduktion ett måste om inte omställningsplanerna ska försenas. Skapa stödsystem som ger möjlighet till kombinationer av lösningar i stället för att stötta tekniker var för sig.
- **Se över skatter och regler som hindrar V2X, energilager och energigemenskaper.** De regler som finns idag är inte helt anpassade för den teknik som är på väg att växa fram. Ett elsystem där elkonsumenten kan vara mer delaktig i både elproduktion och elbalans. Om ett par år kommer hela flottor av batterier-på-hjul och andra nya energilagringstekniker ha möjlighet att bidra till elsystemets balans. Se till så att gammalmodig lagstiftning inte sätter käppar i hjulet för den teknik som kan bidra till en snabbare omställning.
- **Skapa investeringsförutsättningar för omställningen.** Det är en historisk omställning som elsystemet står inför. Investeringar kommer att göras för många miljarder kronor och de som investerar är allt ifrån bostadsrättsföreningar, energibolag, industrier, företag, kommuner, entreprenörer och elnätsbolag. För att kunna ta alla dessa investeringsbeslut krävs långsiktighet och tydlighet om vilka förutsättningar som gäller. En politisk stabilitet i energifrågorna är helt avgörande för framgången i omställningen. Säkerställ att styrmedel som införs beslutas i bred enighet och med långt i förväg förutbestämda brytpunkter eller utfasningsplaner så att marknaden har förutsättningar att planera sina investeringar.